

הלכות ערובי תחומין סימן תמו תמו

רפ

באר הגולה

כ לפורש וכו' ומן
שפירובי
הצעות
ודגם הוא, וכן דעת
הרא"ש והתוס' בי'ן
הרשב"א ל' נקיים
שם וספר העמים
ויסקסס מן הגאונים

ערוב. *כ"ה חולקים: ד' לשמנים ערובי-תחומין (יג) מקב"ד (יד) 'על מצות ערוב', (א) (טו) 'ואומר 'בזה הערוב' והא' מחר לי (טז) לילך ממקום (יז) פלוני אלפים אמה לכל רוח'; ואם מערב לרבים אומר 'הא' מחר לפלוני ולפלוני' או 'לכני מקום פלוני':

תטז דין ערובי תחומין ביום-טוב שחל להיות סמוך לשבת, ובו ה' סעיפים:

א (א) יום-טוב שחל להיות סמוך לשבת, בין מלפניה בין מלאחריה, או שני ימים טובים של גלויות, (ב) יש לו לערב שני ערובין (ג) לשתי רוחות, וסומך (ד) על איזה מהם שירצה ליום הראשון ועל הערוב שברוח השנייה ליום השני, או מערב ערוב אחד לרוח אחת וסומך עליו (ה) לאחד משני הימים, וביום השני יהיה כענין העיר והאלו לא עשה ערוב, ויש לו אלפים אמה לכל רוח. ב"מ דברים אמורים, בשני ימים טובים של גלויות, אבל בשני ימים טובים של ראש-השנה, הרי הן (ו) (ז) כיום אחד, ואינו מערב לשני ימים אלא (ח) לרוח אחת. (ח) 'וכן מתנה אדם על ערובו וואמר 'ערוב לשבת זו אבל לא לשבת אחרת', (ט) 'לשבת אחת אבל לא לשבת זו', 'לשבתות ולא למים טובים', 'למים טובים ולא לשבתות': ב [*] (י) 'המערב לשני ימים טובים (יא) של גלויות או

א משנה ערובין ל"ח
וקרבי אלעזר שם
בגמרא ב משנה שם
ל"ט וכו' יו"ט
דברתא ושגא רבי
במשנה בלשון
תקנים ג ענינו
לעיל וסיומן תג
ד לשון תקנים
בפרק ה' מהלכות
ערובין

[*] המערב לבי' י"ט של גלויות. וכתב בני' מ"ח סימן מח: אם צריך ביום שני לילך לעיר שהיא רחוקה ממנו קרוב לששה אלפים אמה, כולל שהיה בעיר ערוב שיהיה רחוק אלפים אמה בקרוב הכי"ט ראשון וי"ד ממקומו עד קרוב ל"ד אלפים אמה ממקומו ויראה שיש ע"פ מעי" קום הכי"ט הראשון שם אחר זאת

באר היטב

לילך לביתו, ש"ג. ובמהרי"ל וספסוק אם מחר לערב כדי לילך למנו. וכתב המ"א: הלפי מ"ש סימן צ ס"ו ודאי שר', וכי"מ מ"ש סימן שיא סוף סי"ב. והמערב בגלויות כולל לערב לחדר הרשות, כ"י, עין מ"א: (א) 'ואומר. ואם לא אמר, אינו ערוב, כמ"ש סימן תטז ס"ב. ועין ס"ס שטו: (ב) כיום אחד. ואפילו נאכל בראשון יוצא בשני, דקדשה א' הן אפילו לקלא, ולשב"ס והרמב"ם. ועין סימן תקג ס"א מש"ש. ועין מ"א:

שערי תשובה

באר הלכה

שהיה בין השמשות, אי נדקא בבין השמשות דרבי יהודה או אפלו בבין השמשות דרבי יוסי, שהוא זמן מועט מאד קדם צאת הסוככים, ונדאי מספיקא דאפלו בבין השמשות דרבי יוסי, דמעיקר הדין בנדאי הלכה כרבי יוסי^(א). נגד רבי יהודה, כדאמר הגמרא (פסחים ד' ב) וזה נקרא לן דעד זאת הפוכים וממא הוא, אלא דמחמירין כרבי יהודה לענון שבת, וכדאמר הגמרא 'הלכה כרבי יהודה לענון שבת', ועל-פ' לענון ערובי-תחומין בנדאי יוכל לסמוך על דעת רבי יוסי, כן נראה לענין דעתי: * ויש חולקים. והנה מלשון המחבר משמע דמעיקר הדין תפס פדעה ראשונה, והוא דעת רש"י ותרמב"ם והרב סג"ד שיעמד בפניו, ולא נדעת תוספות והרא"ש. ולענין דעתי צריך עיון גדול, דהנה מציינו תוספות וראשונים דסביר דאפלו בדיעבד אין ערובו ערוב פשעור בין השמשות, והם הרבנו תנאל ותרבוני עם ותרשב"א (הפוסק בתוספות) ותרמב"ן (שכתב בהדגה בחידושי דהעקר כהרבנו תנאל דמיקרא 'צא וערב וערב בין השמשות' הוא כפירוש רבנו תנאל דקאי רק אערובי-תצרות) ותרשב"א בחידושי ונהרא"ש 'שהביא דעת רבנו עם לדינא, כדמוכח מהקדמות) והרשב"א בערובין דף עו והר"ן בשפת סוף פרק ב והסמירי בקצת בכל מערבין, ומה לו להביא דעה זו לעקר והדעה ראשונה בשם יש ואמרים, וצריך עיון לדינא. ונע עור, דלדעת הסמיריין לענון תחומין, לענון זמן בין השמשות יש פלגא דרבנא

משנה ברורה

אחד נקטינן להקל משום שהוא מלוא דרבנן^(א). ועין לעיל בסיון שצג סעיף ג במשנה ברורה ובאר הלכה כמה שכתבנו שם: ד (יג) מקב"ד וכו'. אף-על-גב שאם לא ירצה לילך חרץ אלפים אין צריך ערוב, (טז) מכל מקום שרף לומר 'וצנונו' שלא לילך בלי ערוב^(ב), כענין שחייטה שמקב"ד עליה אף-על-גב שאינו מחייב לאכל בשר: (יד) 'על מצות ערוב^(ב)'. ואם לא ברך (יז) אינו מעכב: (טו) 'ואומר 'בזה הערוב' וכו'. ואם לא אמר, לא הוי ערוב מ"א. מיהו אם אמר 'זהו זה לערוב', מהני (יח) כדירעב [ח"א]. וכל זה פשעור בפת, אבל אם ערב ברגליו, ככונה לחוד סגי קשהלהך לשם^(א) [פ"מג:] (טז) לילך. בלבוב הפסח לילך למחר, וכן איתא לעיל בסיון תט סעיף ז, ואם מערב לכל השבתות יאמר לכל שבתות השנה: (יז) פלוני. פרוש, ממקום זה, דהא אומר בשעה שפניח:

א (א) יום-טוב וכו' סמוך לשבת וכו'. דיום-טוב ושבת וכן שני ימים טובים של גלויות שתי קדשות הן^(א), ולכן אין ערוב יום אחד שרף לחברו: (ב) יש לו לערב וכו'. פרוש, כולל לערב שני ערובין בפעם אחת וכו': (ג) לשתי רוחות. (ד) וימכרן בבין השמשות של יום זה לצרף מחר, והערוב בפעם השני יקנה לו שביתה בבין השמשות דלמחר לצרף יום השני: (ד) על איזה מהם שירצה. ואין צריך לברר דעתו מערב-יום-טוב, (ז) דאמרין לש בריה, והב"ר הדבר המפרע שבמקום הנה קנה לו שביתה היום בבין השמשות, וכדלעיל בסיון תג, אף מפנין שברר צד אחד ביום ראשון, שוב אינו ראשי לילך באותו יום לצד השני: (ח) לאחד משני הימים. הינו לאיזה מהם שירצה, ומרי גסרן שמכון בהנחתו שערובו יקנה לו בבין השמשות של איזה משני הימים לצרף יום מחר שלו וכיום האחר יהיה כענינו: (ו) כיום אחד וכו'. דכיום אחד ארף חשבינן לה, וביום אחד אינו יכול לערב חצינה לזמן וחצינה לזמן: (ז) לרוח אחת. והוא הדין דאינו יכול לומר 'יקנה לי ערובי פאן היום ולמחר אהיה כענינו: (ח) וכן וכו'. אריש הענין קאי, כמו שם שכולל להניח ערוב אחד בערב-יום-טוב ושחל עליו לבדו או רק על השבת שאחר יום-טוב: (ט) לשבת אחת. והוא שיהיה ערובו קים באותו שבת בין השמשות. וקשמינחיו לכמה שבתות צריך להשיגית תמיד שפא נתעפש או התלע, דזה הוא דבר המצוי, ובפרט בימי הקיץ, או נאכד לגמרי [אחרונים]: ב (י) המערב לשני ימים טובים וכו'. רוצה לומר, שפרש בהדיא שיתחיל הערוב על שני הימים או על שבת ויום-טוב: (יא) של גלויות. ולאפקי שני ימים טובים של ראש-השנה^(ב), אף אם נאכל ערובו ביום הראשון (א) כולל לילך גם בשני

שער הצינור

(טז) מגן-אברהם: (יז) נמ"א לעיל בסיון שעה, והוא הדין כא: (יח) ולפי זה אפשר דאפילו לא אמר כלל, רק שמקב"ד עליו 'על מצות ערוב' יהיה נחשב זה כאלו אמר 'הא' זה לערוב', ומה שהסמירי האחרונים הינו בשלא ברך כלל, וצריך עיון: (ב) עין במשנה ל"ח ורש"י שם: (ג) אחרונים: (ג) מגן-אברהם ושי":

הלכות ערוכי תחומין סימן תמו

לשבת יום-טוב, (יב) אף-על-פי שהוא ערוכ אַחַד לרוח אחת לשני הנמים, צריך שיהיה הערוכ במקומו מצוי כליל הראשון *ובכליל שני כל בין-השמשות. (יג) "פיצד הוא עושה, מוליכו בערב-יום-טוב או בערב-שבת ומחשיף עליו ונוטלו בידו וקא לו (יד) אם היה ליל יום-טוב, *ולמחר מוליכו לאותו מקום ומניחו שם עד שתחשיף, (טו) ואוכלו אם היה ליל-שבת או מביאו אם היה ליל יום-טוב, מפני שהן שתי קדשות, ואינם כיום אחד כדו שנאמר מליל ראשון קנה הערוכ לשני ימים. ונאכל הערוכ בראשון, קנה הערוכ לראשון ואינו ערוכ לשני. וערב ברגליו בראשון, צריך לערב (טז) ברגליו בשני, "והוא שלף ויעמד (יז) באותו מקום ויחשב (שם) בלבו שיקנה שם שביטה, (יח) ולא יאמר כלום *מפני שאסור לעשות (יט) שום הקנה מיום-טוב לשבת או משבת ליום-טוב אפלו בדבור, (כ) וכל-שכן שאינו יכול לערב בפת שלא ערב בו כפר ביום הראשון, מפני שהיה צריך לקרות עליו שם ערוכ ונמצא מכין. ערב בראשון במאכל, אם רצה לערב ברגליו בשני הרי זה ערוכ, (כא) ואם רצה לערב בפת, צריך לערב (כב) באותה הפת (כג) עצמה

באר היטב

(ג) ולא יאמר. ואם אמר, הוי ערוכ, ב"ח. ואם ערב בפת שלא ערב בה מאתמול, לא הוי ערוכ. רש"ב, ב"י. ועין ט"ז:

ולצדק גדול, ע"ש. ומשמע מדבריו בכדי להחפיל שם בעשרה או שאר דבר-מנה פמוקר בדברי השואל זה הוי בלצדק גדול, ע"ש:

משנה ברורה

שפתך בבין-השמשות ראשון נקנה לו הערוכ לשני הנמים, (ד) דקדשה אחת הן, מה שאין כן בשל גליות, לא נתקן השני רק משום ספקא דיומא, (ה) והוא הדין במערב ברגליו בבין-השמשות דיום ראשון של ראש-השנה, קונה שביטה בזה לשני הנמים: (יב) אף-על-פי שהוא ערוכ אחד וכו'. ורצה לומר, מקל מקום לא אמרין דדי שיהיה הערוכ קנם ביום הראשון לבד, כיון דשתי קדשות הן: (יג) פיצד הוא עושה וכו'. ורצה לומר, אם הוא מקום (ו) שאינו משתמר, שחושש שפא יאכר ביום ראשון, לקח מוליכו שם על-ידי עצמו והוא הדין על-ידי שליט, ויושב שם עד שחשקה ואחר-כך נוטלו לביתו, ומכרח להוליכו למחר עוד הפעם לשם: (יד) אם היה ליל יום-טוב. ובשבת שאסור לשאנו לביתו, יהיה מכרח לילף למחר קדם בין-השמשות לשם לראות אם הערוכ קנם ולישב שם עד שתחשיף, ויבדל-קמה: (טו) ואוכלו אם היה וכו'. ורצה לומר, שמתר לאכלו כשירצה מפינו שקבר חל הערוכ: (טז) ברגליו בשני. דערוכ יום הראשון שערב ברגליו, אפלו אם (ו) כון שיועיל לשני הנמים אינו מועיל כלל ליום השני. (ס) וכתבו הפוסקים, דאם לא ערב בראשון לא בפת ולא ברגליו, אינו יכול לערב בשני אפלו ברגליו, דמכין שמתחלה היה אסור במקום זה לילף מחורן לתחום, (טז) נראה כמין: (יז) באותו מקום. אבל לרוח אחרת (י) אינו יכול לערב ברגליו ביום שני, דכיון שמקום זה היה אתמול אסור לילף, נראה כמין עתה מיום-טוב לשבת. (יח) ויש אומרים דאף ברוח אחרת יכול לערב ברגליו

שערי תשובה

הפוסקים וכו'ן בלבו לקנות שם שביטה, ושוב לא יחזו למקומו, כיון שקנה בן שביטה אין לו ממקום השביטה רק ב' אלפים לצד מקומו, רק יכול לילף משם להעיר מחוץ קפצו, אף אם הוא י"ט הסמוך לשבת אין להעיר כ"א כשהוא צריך לעיר לזכר נחור ולצדק גדול, ע"ש. ומשמע מדבריו בכדי להחפיל שם בעשרה או שאר דבר-מנה פמוקר בדברי השואל זה הוי בלצדק גדול, ע"ש:

באר הגולה

לענין אם נאכל ערוכ בין-השמשות, דרצת הרשב"א בעל התוספות נבשבת ל"ד, אם חזינו דנאכל ערוכו בין-השמשות אין שיהי בזה לומר חזקת פשרות [נדוקא] אם יש לנו ספק אם נאכל מבעוד יום או משחשכה או בתרומה מי נטמאה, תלין להקל דנטמאה משחשכה, והעמידנה על חזקתה שהיה טהורה עד עשה או שהיתה חקמת עד עתה, מה שאין כן היכא דחזינו בין השמשות שנתקללה, הרי כמו שהיה בין-השמשות, דאנו דנין על הזמן ההוא ולא שיהי בזה חזקת פשרות, אבל דעת הרשב"א בחדישי לערוכין דף עו והירטב"א שם, ונאכל ערוכו בין-השמשות אף בתחומין תלין להקל, דמי נה לתרומה ספק נטמאה מבעוד יום או משחשכה, עין שם, ונמינא לנפשי הסכרתו הוא, דכיון דספק לנו אימת נאכל, תלין דבדאי הנה קנם הערוכ עד זמן שצריך להתקם מדינא:

* וכליל שני כל בין-השמשות. עין בסימן תטו סעיף ג: * ולמחר מוליכו. לכאורה כיון שהולך בעצמו ויושב עד שתחשיף למה לו לקחת הפת, הלא ממילא קנה שביטה בישיבתו שם, דהלא אמרין דאם ערב בפת בראשון יכול לערב ברגליו בשני, כמו שכתב בסוף הסעיף? וכתבנו זיתן מצאתי שהעיר בזה על המשנה, ורצה לומר בתרוין אחד, דעד כאן לא אמרין היכול לערב ברגליו בשני אלא כשנאכל הפת, אבל הפוסקים לא הביאו זה, ואדרבה, מלשון המחבר "אם רצה לערב בשני ברגליו משמע דרצונו תלי. ונראה דעל-ידי שליט מורי, וגם בתחלה שכתב "פיצד הוא עושה מוליכו וכו', הפנה גם-כן על-ידי שליט, על-ידי עצמו, כיון שיושב עד שתחשיף אינו צריך להפת, אף ביום הראשון אפשר משום חדושי שפא למחר יכבד לו לילף בעצמו לערב ברגליו [ברגליו כליל] עלמא לא מהני לשני הנמים היכא דשתי קדשות הן]. ועלין לוקח אתו פת מן ימצא מקום המשתמר להיחור שם, ויכול להניחו שם לשם ערוכ בקדרא על שני הנמים: * מפני שאסור לעשות שום הקנה מיום-טוב לשבת וכו'. עין במשנה ברורה והוא הדין

ליום שני, ואף שיזהר שלא יאמר כלום⁶ רק שישב עד שתחשיף, ויבדל-קמה: (יח) ולא יאמר כלום. ואם עבר ואמר, אפלו הכי קונה שביטה [אחרונים]: (יט) שום הקנה מיום-טוב לשבת⁶. והוא הדין לענין שני ימים טובים של גליות, שאסור להכין מיום-טוב לחברו [ח"א]: (כ) וכל-שכן שאינו יכול וכו'. ונאפלו (יב) בדיעבד לא מהני כשערב בפת, כיון שפעם הראשון לא ערב אלא ברגל, וכן במה שכתב המחבר לקמה דנדוקא באותה הפת עצמה, אם עשה בפת אחר, אפלו בדיעבד לא הוי ערוכ: (כא) ואם רצה וכו'. משום דברגליו אינו צריך לו לומר כלום ואין בו משום הקנה, כנ"ל: (כב) באותה הפת וכו'. שאינו צריך לומר וכו'. ורצה לומר, מה שאין כן אם יקח פת אחר, צריך לקרות עליה שם ערוכ (יג) והוא בכלל הקנה: (כג) עצמה. ובאותו מקום דנדוקא⁷, (יד) דמקום אחר אי אפשר לערב

שער הציון

(7) ועין במגן-אברהם מה שכתב בענין זה: (ה) פריינג'ים: (ו) ריטב"א, דאם הוא מקום המשתמר אין צריך להביאו לביתו, אלא מניחו שם וכשצא ביד השמשות דיום שני יקנה לו ממילא ליום השני גם-כן: (ז) דגם בפת דניא הוא דאינו מועיל אלא אם-כן הוליכו לשם בסוף יום ראשון ומנח שם עד לחמור בין-השמשות של יום שני, וכנ"ל: (ח) ריטב"א, וכן מוכח מרשב"א בחדישי וכן פתב הש"י, אכן מעבודת-הקדש לכאורה לא משמע כן, וצריך עיון: (ט) ריטב"א, וגם דאסור משום מקני שביטה בשבת: (י) ריטב"א, וכן מוכח מרשב"א בחדישי: (יא) כן כתב בעבודת-הקדש, וסתמי-אדם הביא שתי דעות בענין זה. והנה אף דעבודת-הקדש, שעשהו להקלה, נראה שהוא עקר לגבי חדישי, מכל מקום נראה דיש לחש להתמיר מאחר שהירטב"א סתם לאסור, וגם לשון הטור והשלחן-צרוך שכתב 'באותו מקום' נראה שהם סוברים לאסור, וכן מצד בבית-מאיר להחמיר: (יב) אחרונים בשם הרשב"א: (יג) דאף דחתול היום קונה ערוכ ושבת מכינה לעצמה, כיון דצריך לקרות שם ערוכ על הפת מבעוד יום הוי הקנה וכל זה מרש"י דבור המתחיל יקח [מכין]: (יד) ואפשר עוד דאפלו ברוח זה, כגון בתמש מאת אמה להלן ממקום הראשון:

הלכות עירובי תחומין סימן תמו

ביאורים ומוספים

[משנב ס"ק יז]

נראה קמכין עתה מיום טוב לשבת⁴.

[משנב ס"ק יט]

שום הקנה מיום טוב לשבת⁶.

6) ואף אם הניח עירוב תבשילין מערב יום טוב שעל ידו הותר לו לבשל ביום טוב לצורך שבת, כתב הרמ"א לקמן (סי' תקכח ס"ב) שמ"מ אין העירוב מועיל להתיר להניח עירובי תחומין מיום טוב לשבת. וביאר במשנ"ב שם (ס"ק ג), שעירוב תבשילין אינו מתיר אלא לתקן צרכי סעודה לצורך מחר [וראה מה שכתבנו בזה לעיל סי' שצג ס"ק ח].

[משנב ס"ק כג]

ובאותו מקום דקא⁷.

7) בספר נתיבות שבת (פמ"ח הע' מוח) כתב עיצה לזה, שיניח בערב יום טוב פת לצורך היום השני ויקרא עליה שם, ואחר יטלנה ויניח אותה במקום שאליו רוצה ללכת ביום הראשון. ובאופן זה לא יהיה איסור הכנה במה שיחזור ויניחנה שנית ביום הראשון במקום שמערב לצורך היום השני, שהרי כבר קרא שם על הפת בערב יום טוב גם לצורך היום השני, ומה שנוטל משם את הפת ומניחה ברוח שאליה רוצה ללכת ביום הראשון אין בכך משום ביטולה, וכמו שפסק השו"ע במניח לשני הימים באותו מקום, שיטול עמו את הפת משחשכה ויניחנה שוב למחרת, ואין בכך משום ביטול העירוב. ואין לומר שמועיל לעשות כן דוקא כשקונה באותו מקום בשני הימים ולא כשקונה בכל יום במקום אחר, שהרי שני הימים אינם קרושה אחת ולא הועילה קניית הפת באחד מהם לחבירו, ואם כן לצורך היום השני נחשב כמו קניה חדשה, וכשם שמועיל כשמניח באותו מקום כך מועיל כשמניח במקום אחר, וסיים שם בצ"ע. וראה בהערה הבאה שנתבאר האם האיסור הוא מטעם שצריך אמירה, או משום שצריך להניחו במקום חדש לצורך עירוב, ולפי הצד ה' אין מועילה עיצה זו.

4) זוהי שיטת הריטב"א, וכמו שכתב בשעה"צ (ס"ק י'). ובטעם האיסור לערב לרוח אחרת, כתב החיי אדם (כלל עח ס"ל) שרק באופן שעירב ביום הראשון לאותה רוח שוב אינו צריך לערב ביום השני באמירה, שהרי כבר גילה דעתו שנוח לו לערב לרוח זו, וכיון שדי לו לערב בשתיקה אין זה נראה כהכנה. אבל אם רוצה לערב לרוח אחרת, הריהו צריך לערב ביום השני על ידי דיבור, שהרי אין יודעים ששבייתה זו נוחה לו, וכל שהוא צריך לערב על ידי דיבור נחשב הדבר כהכנה ביום טוב. ובשו"ת נדע ביהודה (מהדו"ת סי' מח) תמה על דברי הריטב"א, שהרי להלכה אף בתחילת עירוב אין צריך לערב בפה, אף שלא גילה דעתו שאינו רוצה בשבייתת עירו, וכמבואר בשו"ע לעיל (סי' תי ס"ב), ולכן פירש את דברי הריטב"א באופן אחר. ומ"מ כתב שאין נוקטים להלכה כדברי הריטב"א, ומותר לערב לצורך היום השני אף לרוח אחרת [וראה עוד בבית מאיר (כאן) בענין זה].

[משנב שם]

ואף שיתקן שלא יאמר כלום⁸.

8) והטעם הוא משום הכנה. ואף שמצינו בשו"ע לעיל (סי' שז ס"ז) שמותר לאדם לומר לחבירו הנראה בעיניך שתוכל לעמוד עמי לערב, ואין בזה משום הכנה כיון שהוא דיבור בעלמא, כתב בשו"ת מחזה אליהו (סי' נו) שכאן באמירתו הוא פועל תיקון ומחיל קניית שבייתה במקום ההוא, ולכן יש באמירתו משום איסור הכנה, ואילו שם אינה אלא אמירה בעלמא אף שמכין על ידה מה שצריך למוצאי שבת, ולכן אין בה משום איסור הכנה.

הַלְבוֹת עַרוּבֵי תַחֲוֹמֵין סִימָן תַּמְזוּ תִיזוּ

רפא

בָּאָר הַגּוֹלָה

ט שֶׁם בְּנֵיגָדָא לִיח
וּלְשׁוֹן רַבִּינָא בְּפָקָא
ח מְהֻלְכוֹת עַרוּבֵין
י רַבִּינָא שֶׁם וְסָמְיָא
כ בְּרַחֲתוֹת יִיג לֹא שֶׁם
ל כִּי הָרִיף וְהִרְאִישׁ
מ בְּפָקָא קַמָּא דִּינִי
נ טוֹב, וְכֵן פִּקְס
זמַרְבִּינָא בְּפָקָא סְטַבְרָא

שָׁעֲרַב בַּהּ בְּרַאשׁוֹן, (כד) *שְׂאִינּוּ צָרִיף לומר כלום, שָׁעֲבַר קְרָא שֶׁם עַרוּב, וְאִם-כֵּן אֵינּוּ מְכִינּוּ כְּלוּם:
ג (כה) טַהַר שְׂאֵמְרָנּוּ שְׂשָׂשׁ לוֹ לְעַרְבֵי שְׂנֵי עַרוּבֵין בְּשְׁתֵי רַחֲוֹת לְשְׁנֵי הַיָּמִים, הוּא (כו) שְׂיָהֵיָה אֶפְשָׁר לוֹ
לְהִיעֵץ לְכָל אֶחָד מִשְׁנֵי הָעַרוּבִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, אַבְל אִם אֵי אֶפְשָׁר לְהִיעֵץ לְעַרוּב שֶׁל יוֹם הַשְּׂנֵי בַיּוֹם
הָרִאשׁוֹן אֵין עַרוּב הַשְּׂנֵי עַרוּב, שְׁהָעַרוּב מִצְוֹתוֹ שְׂיָהֵיָה בְּסַעֲוֵדָה (כו) הָרִאשִׁיָה מִבְּעוֹד יוֹם, וְזֶה הוֹאִיל וְאֵינּוּ
יָכוּל לְהִיעֵץ לַזֶּה הָעַרוּב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָרִי זוֹ אֵינָהּ רִאשִׁיָה מִבְּעוֹד יוֹם. מִיַּצֵּד, הָרִי שְׂהַנִּית עַרוּבֵו בְּרַחֲוִיק
אֶלְפִים אָמָה מְבִיתוֹ לְרוּחַ מְזָרְחָ וְסָמְךָ עָלָיו לְיוֹם רִאשׁוֹן, וְהַנִּית עַרוּב שְׂנֵי בְּרַחֲוִיק אָמָה אַחַת אוֹ מָאָה אוֹ
אֶלֶף בְּרוּחַ מִעַרְבֵי וְסָמְךָ עָלָיו לְיוֹם שְׁנֵי, אֵין זֶה הַשְּׂנֵי עַרוּב, שְׁהַרִי בַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֵין זֶה עַרוּב הַשְּׂנֵי רָאוי
לוֹ מִבְּעוֹד יוֹם לְפִי שְׂאֵינּוּ יָכוּל לְהִיעֵץ אֵלָיו, שְׁהַרִי לֹא נִשְׂאָר לוֹ בְּרוּחַ מִעַרְבֵי כְּלוּם, אַבְל אִם הַנִּית עַרוּבֵו
בְּרַחֲוִיק אֶלֶף וְחַמֶּשׁ מְאוֹת מְבִיתוֹ בְּרוּחַ מְזָרְחָ וְסָמְךָ עָלָיו לְיוֹם רִאשׁוֹן, וְהַנִּית עַרוּב שְׂנֵי (כז) כְּחוֹק מְבִיתוֹ
לְרוּחַ מִעַרְבֵי (כט) בְּתוֹךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת אָמָה וְסָמְךָ עָלָיו לְיוֹם הַשְּׂנֵי, הָרִי זֶה עַרוּב, שְׁהַרִי אֶפְשָׁר שְׂיָהֵיָה לוֹ
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן: ד' יוֹם-הַכַּפּוּרִים הָרִי הוּא כְּשֶׁבַת, (ל) בִּין לְעַנְיַן יַעְרוּבֵי-תְחֻצּוֹת בִּין לְעַנְיַן יַעְרוּבֵי-תְחֻצּוֹת:
ה מִיוֹם-טוֹב נִהְיָ בּוֹ עַרוּבֵי-תְחֻצּוֹת (לא) אַבְל לֹא עַרוּבֵי-תְחֻצּוֹת:

הַלְבוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ

תִיזוּ ובו סְעִיף אֶחָד:

א (6) (א) *רֹאשׁ-חֹדֶשׁ מְתָר בְּעַשִׁית מְלֵאכָה. (3) (ב) *וְהַנְּשִׁים שְׁנוֹהְגוֹת שְׂלֵא לַעֲשׂוֹת בּוֹ מְלֵאכָה

בָּאָר הַיְטָב

א עַרְבוּיָא יִבְחַנְיָה
יִיח, וּמְבַבְוֵו הָרִיף
וְהִרְאִישׁ בְּפָקָא
יְמִדְעֵו קָטָן

(8) ר"ח. בשבת שלפני ר"ח מברכין החודש, חוץ מלפני ר"ח תשרי ודקתי בפקה
ליום חגנו. ועין סימן רפד. ובכנה"ג קמב שיש מקומות שאין נוהגין לכרך ר"ח
אב. וכתב בספר יראים דאין זה קודש ב"ד אלא שמודיעים להעולם מתי ר"ח, עכ"ל.

מְשַׁנָּה בְּרוּחָה

אף באותה הפת, (טו) לְכַוֵּין שְׁעָרָה הַפֶּת מִמְקוֹמוֹ שְׂלֵא עַל-מַנְת
לְהַנִּיחוּ עוֹד בְּמִקוּם הַזֶּה, נִצְטָרַךְ מְנַחֵם שֶׁם עַרוּב וְהָיָה כְּמַעְרַב פֶּת
תְּרִדְשָׁה: (כד) שְׂאֵינּוּ צָרִיף לומר כלום. ועין בפריימגדיים
שְׂמַצַּדַּד לומר שֶׁגַם הַבְּרָכָה עַל הָעַרוּב לֹא יוּכַל אֶז לְכַרֵךְ, כִּי עַל-
יְדִיָּוָה יָהִי מַנְכֵר הַכְּנֵה: ג (כה) זֶה שְׂאֵמְרָנּוּ וְכוּ'. הַנִּינוּ בְּתַחֲלֵת
סְעִיף א: (כו) שְׂיָהֵיָה אֶפְשָׁר לוֹ. הַנִּינוּ, שְׂלֵא יִהְיֶה רְחוּקִים זֶה מִזֶּה
יּוֹתֵר מֵאֶלְפִים, וְכִדְמַפְרֹשׁ: (כז) הָרִאשִׁיָה מִבְּעוֹד יוֹם. דָּאָף דְקִמְנָן
הָעַרוּב הוּא בְּתַחֲלֵת יוֹם הַשְּׂנֵי, מִכָּל מְקוֹם צָרִיף (טו) שְׂיָהֵיָה רָאוי
לוֹ לְהִיעֵץ וְלֶאֱכַל מִסוּף יוֹם הָרִאשׁוֹן: (כח) כְּחוֹק מְבִיתוֹ לְרוּחַ
מִעַרְבֵי. הַנִּינוּ כְּשֶׁבִיתוֹ הוּא בַּשּׂוּדָה, אַבְל אִם הוּא כְּעִיר, כָּל הָעִיר
תִּשְׁתָּכֶה כְּאַרְבַּע אֲמוֹת וּמוֹדָדִין הָאֶלְפִים חוּץ מְחֻמַּת הָעִיר:
(כט) בְּתוֹךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת אָמָה. הַכָּלל בַּזֶּה, בִּין שֶׁהַרְחִיק הָעַרוּב
מִצֵּד זֶה הִרְבָּה אוֹ מְעַט, לְעוֹלָם צָרִיף שְׂיָהֵיָה הָעַרוּב הַשְּׂנֵי שְׂכֻנְגוֹד
אֵינּוּ מִרְקָב מִמְנֹה יּוֹתֵר מֵאֶלְפִים: ד' (ל) בִּין לְעַנְיַן וְכוּ'. לִישׁ בּוֹ
אֲסוּר הוֹצָאָה כְּמוֹ לַשְּׁבֶת, וְעַל-כֵּן שְׂרָב בּוֹ כָּל אֵלוֹ הַדְּבָרִים: (10)

ועי"מ נהגו לעמוד בשעת אמירת ר"ח ביום פלוני, וזמנת קודש החודש שהנה מקשה.
ובמנהגינם כתב: כשקמברכים החודש א"א בקרוב, כפי שלא יתא רק כ"א תבות כמנן
השם של א'הנה, וגימטריא א"ד טוב: (3) והנשים. לפי שלא פקדו נזמיהן לעגל.
בְּאֵר הַלְבוֹהַ
לְעַנְיַן שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל זְלֵאוֹת. וְהַנָּה כָּל זֶה לְעַנְיַן לְכַתְחֵלָה. אַבְל בְּדִיעַבְרָה,
אֶפְלוּ כְּשֶׁעַרְבַּ בֶּפֶת וְנִקְרָא עָלָיו שֶׁם עַרוּב בַּיּוֹם-טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל זְלֵאוֹת לְצָרְךָ
מִקֹּר וְהַנִּינוּ שְׁהַנִּינוּ עַל תְּנֵינֵי: א'ם הַיּוֹם קָדָשׁ וְלִמְחָר חַל אֵין עַרוּבִי כְּלוּם.
וְאִם הַיּוֹם חַל וְלִמְחָר קָדָשׁ אֵנִי מֵיחֹל לְצָרְךָ עֲרוּב: ב'דִיעַבְרָה מְהִי, וְדוּקָא
לְעַנְיַן מִשְׁבֶּת לְיוֹם-טוֹב אוֹ מִיוֹם-טוֹב לְשַׁבַּת מִחְמֵרְתָּן אֶפְלוּ בְּדִיעַבְרָה כְּשֶׁעַרְבַּ
פֶּת שְׂלֵא עַרְבַּ מִתְּחַלְּמֵו, אַבְל לֹא לְעַנְיַן יוֹם-טוֹב שֶׁל זְלֵאוֹת [אלהה רַבָּה בְּסִימָן
תַּקְחָה סְעִיף כ, עֲרַן שֶׁם טַעְמֵו, וְהַבִּיאוּ הַפְּרִי-מִגְדִּים]: * שְׂאֵינּוּ צָרִיף לומר
כְּלוּם, שְׁעָבַר קְרָא וְכוּ'. עֲרַן בְּבִיח״ט וְכוּ' דְקַתְחֵלָה אֲסוּר לומר הוּא לְשֵׁם
עַרוּב לְמִחְרָ, דְכִנְה מִיחַסָּה מְלִמָּה דְהַנִּינוּ לְשֵׁם עַרוּב וְנִרְאָה כַּמְכוּיָן, דָּאָף דֵּאֵינִי
צָרִיף לומר, עַל-יְדֵי אֲמִיתוֹ נֵרַע טַפְסֵו, וְדוּמָא דְרִישָׁא לְעַנְיַן מְעַרְבַּ בְּרַגְלֵי דָגְסֵי
כֵּן אֵינוּ צָרִיף לומר, וְאֶפְלוּ הַכִּי פָסַק בְּשִׁלְחוֹן-עֲרוּף דֵּאֲסוּר לומר, עֲרַן שֶׁם, וְכֵן
כְּסַב הַאֲלֵיָה רַבָּה, וּמְכָל מְקוֹם בְּדִיעַבְרָה כְּשֶׁאֲמַר דְהוּא לְשֵׁם עַרוּב לֹא נִתְבַטַּל
עַל-יְדֵי-יּוֹה, כִּינֵן דְעַל-פִּי דִין אֵינוּ צָרִיף לומר, אֲמִיתוֹ לֹא מְכַסֵּל הַדְּבַר, כֵּן
כְּתוּב בְּבִיח״ח וְאֲלֵיָה רַבָּה דְהַדְּבַר סְתוּם, וְלַפִּי מַה שְׁהֵיָהוּ הַיְדִ-אֲפַרְסֵי
נִרְאָה שֶׁגַם הוּא טוֹבֵר כְּן]:

* וְהַנְּשִׁים שְׁנוֹהְגוֹת. צָרִיף עִינָּן כְּבִנְתָּה מִמְחָפְרָ, אִם לְדַעַתָּה עַל-גְּלַפְטִינִים מַצֵּד
מְנַהֵג מְחֻצּוֹת כָּל הַנְּשִׁים לְהֵגַב כֵּן מַצֵּד שְׂהוּא מְנַהֵג קְדוּם שְׂאֵמְרֵיתִים
ה (לא) אַבְל לֹא עַרוּבֵי-תְחֻצּוֹת. מִשּׁוֹם דָּאֵין אֲסוּר הוֹצָאָה בַּיּוֹם-טוֹב. וְעֵין בְּסִימָן תַּחֲוֹת בְּאַתְרוּגֵינָם, דְמְכָל מְקוֹם כְּשֶׁמַּעְרַב עַרוּבֵי-
תְחֻצּוֹת לְשַׁבַּת יָכַל גַּם יוֹם-טוֹב, מִשּׁוֹם דְבָרִים שְׂאֵין צָרִיף הַיּוֹם כָּלֵל, דְאֲסוּר גַּם בַּיּוֹם-טוֹב בְּלֵא עַרוּב:

א (א) רֹאשׁ-חֹדֶשׁ וְכוּ'. מְנַהֵג קְדוּמִינּוּ (6) לְכַרֵךְ אֶת הַחֹדֶשׁ בְּשַׁבַּת שְׁלִפְנֵי רֹאשׁ-חֹדֶשׁ⁽¹⁾, חוּץ מִלִּפְנֵי רֹאשׁ-חֹדֶשׁ תְּשַׁרֵי, וְקָמוּ לָזֶה: (3) בְּבִקְסָה
לְיוֹם חֲגֵנוּ. וְיִשׁ מְקוֹמוֹת שְׂאֵין נוֹהֲגִין לְכַרֵךְ רֹאשׁ-חֹדֶשׁ אֵב מִשּׁוֹם (2) שְׂהוּא חֹדֶשׁ שֶׁל פְּרַעֲזֵיתָה. וְאֵין בְּרַפַּת רֹאשׁ-חֹדֶשׁ קֶהְדוּשׁ חֹדֶשׁ שְׂהֵיָה
מִלִּפְנֵים, (7) אֶלָּא שְׂמוּדִיעִים לְהַעוֹלָם מְתֵי יְחוּד רֹאשׁ-חֹדֶשׁ (8) וְנִזְהָרָה כְּכָל הַלְבוֹת הַחֹדֶשׁ⁽⁹⁾. וּמְכָל מְקוֹם נִהְגוּ לְעַמְדָּה⁽⁴⁾ בְּשַׁעֲת אֲמִירַת יֹאשׁ-חֹדֶשׁ
פְּלוּגִיָּה⁽⁵⁾ בַּיּוֹם פְּלוּגִיָּה⁽⁶⁾, וְזָמְנָה קְדוּשׁ חֹדֶשׁ שְׁהֵיָה מְעַמְדָּה⁽⁷⁾ [מ"א]: (9) הַתְּנָשִׁים שְׁנוֹהְגוֹת. אַבְל אִם נִהְגוּ (1) אֲנָשִׁים, אֵין זֶה מְנַהֵג כְּכָלֵל: (10)

שַׁעֲרַת הַצִּיּוֹן

(טו) וּכְזֵה פְלִי עֲלֵמָא מוֹדִים, הַרְשִׁבָּא (בְּעַבְדוּת-הַקֹּדֶשׁ וְהִרְטֻבָּא) בְּחַדוּשִׁי שְׂהֵן לְשׁוֹנוֹ שֶׁם: וְדוּקָא בְּמִיתָּה אֶת שְׂנִיָּהִם מְעַרְבֵי-יוֹם-טוֹב, אַבְל לְעַרְבֵי עַרְבוּיָם-
טוֹב לְמַנְחָה וְלִמְחָר עַרְבֵי-שַׁבַּת לְמַעְרַב לוֹ נְרוּצָה לומר אֶפְלוּ באותו הפת, כְּדִמְכַתֵּב מִסוּף דְבָרָיו וְכֵן מְדִבּוֹר הַפּתַחִיל צִלְעָא הַא' וְכוּ', עֲרַן שֶׁם, לְפִי שְׂאֵין
מַעְרְבוֹיִן לְכַתְחֵלָה מִיּוֹם-טוֹב לַשְּׁבֶת; וְאֶף-עַל-פִּי שְׂאֲמָרוּ דְתַחֲלֵת הַיּוֹם קוֹנֵה עַרוּב, וְשַׁבַּת מִכֵּינֵה לְעַצְמָה? כִּינֵן שְׂהוּא מֵיחַסָּה פַת בַּיּוֹם-טוֹב לְכַתְחֵלָה אוֹ אֶפְלוּ מַעְרַב
בְּשַׁנִּי בְּרַגְלָיו, מִיחַסָּה מְלִמָּה בִּינֵן דָּאֲמַר תֵּיָה נֶאֱסָר בְּרוּחַ זֶה וְצִקְשׁוּ הַפֶּר, נִרְאָה כְּמַכּוּיִן מִיּוֹם-טוֹב לַשְּׁבֶת, עַד פֶּאן לִשׁוֹן הַרְשִׁבָּא, וְלֹא מְצִינוּ בְּעַבְדוּת-הַקֹּדֶשׁ
שְׂבָחוֹד מְזֵה, וְכַנְהָא גֻּנָּא כְּסַב הַרְטֻבָּא, עֲרַן שֶׁם, הַרִי כְּעוֹשֶׂה הַכְּנֵה מִתְחֵלָה מִיּוֹם-טוֹב לַשְּׁבֶת וְאָף בְּדִיעַבְרָה לֹא מְנַגֵּי. וּמַה שְׂאֲמָרוּ מְעַרְבַּ לְשַׁנִּי רַחֲוּוֹת, הוּא
דְּקוּקָא כְּשִׁמְנִית פַת מְעַרְבֵי-יוֹם-טוֹב לְשַׁנִּי רַחֲוּוֹת, כְּמוֹ שְׁתַּכְּבוּ הַרְשִׁבָּא וְהִרְטֻבָּא, וְהַפְרִישָׁה כְּסַב זֶה מְסַבְרָא וְנַפְשָׁה, וְהַעֲתִיקוּ הַאֲלֵיָה רַבָּה לְדִינָא, וְכֵן פִּסְק
הַסְבִּי אֲדָם, וְיִשׁ מִן הַאֲתָרוּגִים שְׁחִלְקוּ עָלָיו [עֲרַן ט"ו], וְלֹא רָאוּ דְבָרֵי הַרְשִׁבָּא וְהִרְטֻבָּא אֵלּוּ, אֲחַרְטֵיךָ כְּצִאֲתֵי שֶׁגַם בְּבִית-מִאִיר הָעִיר מְדַבְּרֵי הַרְטֻבָּא:
(טז) וְלַעֲזִיבַת דְעַמִּי אֶפְשָׁר קֶצֶת לְהַסְבִיר, מִשּׁוֹם דְבִין-הַשְּׂמֻשׁוֹת הוּא וְמִן קֶנֶת עַרוּב הוּא סִפְקָּא יוֹם רִאשׁוֹן אוֹ שְׁנֵי, עַל-כֵּן צָרִיף שְׂיָהֵיָה רָאוי לוֹ לִבְאוֹ וְלֶאֱכַל אֶף
אִם לוֹ רִאשׁוֹן הוּא: (6) מִגֵּן-אֲבָרְקָהּ בְּשֶׁם כְּעַל רַאִים, וְכֵן הוּא בָּאוֹר וְרוּעַ הַלְבוֹת רֹאשׁ-חֹדֶשׁ בְּאֲבַתְרֵהֶם, וְעֵין שֶׁם שֶׁגַם נִסְחֵו מִיָּה שְׁעֵשֶׂה נִסִּים (נָזַר בְּרַסֵּה) וְעוֹד
פַתְלוֹת שְׂהֵי נוֹהֲגִין בְּעַת הַיָּא לְרוּמְרָה: (3) וְעַתָּה מַשְׁעָם הוּא, דְכִּינֵן רֹאשׁ-חֹדֶשׁ תְּשַׁרֵי הוּא יוֹם-טוֹב שֶׁל רֹאשׁ-תְּשַׁרְבָּה, וְלִמְחָר תְּשַׁרְבָּה, וְזָמְנָה לְחַזְרֵי זֹאת מְקַטְסֵו, וְעוֹשׂוֹת:
(ג) מְחַצְזֵיתָהֻשְׁקֵל וְפַשְׁטוּ: (7) מִגֵּן-אֲבָרְקָהּ בְּשֶׁם סַפָּר רַאִים, וְכֵן כְּסַב בָּאוֹר וְרוּעַ: (8) אוֹר וְרוּעַ: (1) פְּרִי תִשָּׁז, וְכֵן כְּסַב בְּרַבִּי-יֹסֵף, וְהוּכָא בְּשַׁעֲרֵית-תְּשַׁרְבָּה: